ISBN: 978-625-6879-60-7 DOI: 10.5281/zenodo.11394789
12TH INTERNATIONAL İSTANBUL SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS PROCEEDINGS BOOK

VARLIK VERGİSİ VE BASINA YANSIMASI

Nuran Kılavuz

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Erzincan ,Türkiye.

ORCID: 0000 0003 1639 6516

ÖZET

Harp, belirli bir coğrafyada yapılır ancak sonuçları itibarıyla bütün dünyayı etkisi altına alır ve büyük yıkımlara neden olan bir felakettir. Fiili olarak savaşın dışında dahi olsa etkileri sınırlar ötesine ulaştığı gibi yıkımları da o denli büyük olur. II. Dünya Savaşı'na belirli bir bölgede aktif olarak katılan devletlerin haricinde savaşın içerisinde yer almayan birçok ülke gibi Türkiye'de bu savaşın dışında kalmış ancak etkilerine (ekonomik, siyasi, sosyal vs.) çok derin maruz kalmıştır. I. Dünya Savaşı sonrasında bağımsızlık mücadelesi veren, milli egemenliğinin sağlanmasını gerçekleştiren inkılapçı bir meclis yüzyılların geri kalmışlığını ortadan kaldırmak için mücadele verirken II. Dünya Savaşı'nın çıkması onun da tüm alanlarda sarsılmasına hatta felaket bir ekonomi ile karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti bu ekonomik krizin etkilerini en aza indirmek için 1940 yılında Milli Korunma Kanunu'nu çıkarmış, yine bu konu kapsamında 11 Kasım 1942 yılında Varlık Vergisi Kanunu'nu çıkarmıştır. Bu kanunun çıkarılış sebeplerini dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu 10 Kasım 1942'deki CHP grup toplantısında " Harbi menfi sonuçları tüm ülkeleri vurduğu gibi bizi de derinden etkilemiş, ülke kaynaklarının kullanımı, iç ve dış ticaret hacmi azalmış, bunun yanında ticaret yapan esnafın piyasanın olumsuzluğunu kendi lehlerine çevirmek maksatlı ürün fiyatlarını fahiş seviyelere çekerek enflasyonu tırmandırdıkları gibi, karaborsayı, haksız kazancı yaygınlaştırarak halkın daha da zor duruma düşmesine sebep olmuşlardır. Hem bu durumun önüne geçmek hem de savaşın getirdiği zor şartları ortadan kaldırmak için servet ve kazanç sahiplerinin servetleri ve olağanüstü kazançları üzerinden bir kereye mahsus vergi alınacaktır." şeklinde ifade etmiştir. Mecliste oluşturulan bir komisyon tarafından hazırlanan tasarı, 11 Kasım 1942'de onaylanmış, kanunun çıktığı andan itibaren 15 gün sonra da uygulanmaya başlanmıştır. Bu kanunun uygulanması sonrasında beklenen gelir elde edilemediği gibi yabancı basına yansıyan olumsuzlukların etkisiyle 1944 yılında bu kanunun uygulanmasından vazgeçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: II. Dünya Savaşı, Türkiye, Varlık Vergisi

ISBN: 978-625-6879-60-7 DOI: 10.5281/zenodo.11394789
12TH INTERNATIONAL İSTANBUL SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS PROCEEDINGS BOOK

WEALTH TAX AND ITS REFLECTION IN THE PRESS

SUMMARY

War is fought in a certain geography, but its consequences affect the whole world and are a disaster that causes great destruction. Even if it is outside of actual war, its effects reach beyond borders and the destruction is so great. II. Like many countries that were not involved in the war, apart from the states that actively participated in the World War in a certain region, Turkey remained outside of this war, but was deeply exposed to its effects (economic, political, social, etc.). While a revolutionary parliament that struggled for independence and ensured national sovereignty after World War I struggled to eliminate centuries of underdevelopment, World War II. The outbreak of World War II caused it to be shaken in all areas and even to face a disastrous economy. In order to minimize the effects of this economic crisis, the Republic of Turkey enacted the National Protection Law in 1940, and within the scope of this issue, it enacted the Wealth Tax Law on November 11, 1942. The Prime Minister of the time, Şükrü Saraçoğlu, explained the reasons for the enactment of this law at the CHP group meeting on November 10, 1942: "The negative consequences of the war affected us deeply as well as all countries, the use of the country's resources and the volume of domestic and foreign trade decreased, and in addition, the tradesmen had the opportunity to turn the negativity of the market to their advantage." While they increased inflation by increasing the prices of purpose-made products to exorbitant levels, they also caused the public to fall into an even more difficult situation by popularizing the black market and unfair profit. "In order to prevent this situation and to eliminate the difficult conditions brought by the war, a one-time tax will be collected on the wealth and extraordinary earnings of those who have wealth and income." He expressed it as follows: The bill, prepared by a commission formed in the Parliament, was approved on November 11, 1942, and began to be implemented 15 days after the law was enacted. The expected income could not be obtained after the implementation of this law, and the implementation of this law was abandoned in 1944 due to the negative effects reflected in the foreign press.

Key Words: II. World War, Turkey, Wealth Tax

GİRİŞ

Osmanlı Devleti I.Dünya Savaşı'nda ağır bir yenilgi almış ve 30 Ekim 1918' de Mondros Ateşkes Antlaşması'nı, daha sonra tek çare olarak gördüğü Sevr Antlaşması'nı imzalamıştır. Mondros Antlaşması'ndaki 7. madde savaştan yeni çıkan devletin bütün umutlarını elinden almış, Anadolu toprakları daha mütarekenin mürekkebi kurumadan işgal edilmeye başlanmıştır. Bu durum karşısında iki farklı anlayış kendiliğinde ortaya çıkmıştır. Birinci anlayış bu işgaller geçicidir, tepki vermeden durumun idare edilmesi gerektiğini söyleyen İstanbul Hükümeti'nin tavrı ikinci anlayış ise işgale uğrayan bölge insanının, yüz yüze kaldığı bu durum karşısında nefsi müdafaaya geçip bulunduğu yeri işgale karşı korumak ve gerektiğinde silahlı müdafaa etme anlayışıdır. Bunun sonucunda Anadolu'da birçok ad altında Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurulmuş ve 19 Mayıs 1919'a kadar da her cemiyet kendi bölgesinin teşkilatlanmasına ön ayak olmuştur. Mustafa Kemal ve ekibinin Anadolu'ya geçmesiyle birlikte Anadolu hareketi liderini bulmuş, uzun bir mücadeleden sonra hem bağımsızlığını hem de milli egemenliğini kazanmıştır. Saltanatın kaldırılması ve Cumhuriyet'in ilanı ile ülke geçmişten tamamen farlı demokratik bir Cumhuriyet'in temellerini atmak için yenilik hareketlerine başlamıştır.

Genç Cumhuriyet hem geçmişin kurul ve kuruluşlarının yönünü çevirdiği batı tarzı uygulamalara yönünü çevirmiş hem de dünya standartlarında bir ülke olmanın bilinci içerisinde dış siyasette de kendi menfaatlerini önde tutarak "yurtta sulh cihanda sulh" ilkesi dahilinde tavır sergilemiştir. 1923'den başlayan önemli inkılap hareketleri 1935 yılına kadar tüm hızıyla devam etmiş, ancak ülke dışında meydana gelen değişimler onu da etkilemiştir. Özellikle 1929'da dünyada meydana gelen ekonomik kriz Genç Cumhuriyeti 'de derinden etkilemiştir. Buna rağmen ekonomik olarak kendine yeten üretim kapasitesine ulaşmak için sanayi planlamaları yapılmış I. Beş Yıllık Kalkınma Planı uygulanmış II. Beş Yıllık Plan II. Dünya Savaşı'na denk geldiği için uygulanamamıştır.

VARLIK VERGİSİ VE UYGULANMASI

Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra Cumhurbaşkanlığı'na seçilen İsmet İnönü II. Dünya Savaşı arifesinde Türkiye'nin şartları ve menfaatleri gereği ülkeyi savaşın dışında tutmak için büyük gayret sarfetmiştir. Bağımsızlık Savaşı'ndan çıkmış yeni bir ülke olarak revizyonist ve antirevizyonist sömürgeci ülkelerin kendi aralarındaki hesaplaşmanın dışında kalmanın gayreti içerisinde bunu başarmıştır. Yaklaşık 6 yıl gibi bir süreci kapsayan bu savaşın savaşa direkt ve indirekt dahil olan bütün ülkelerin sosyoekonomik durumlarında son derece kötü etkileri olmuş,

sonuçları itibariyle de büyük değişimleri beraberinde getirmiştir. Türkiye bu sonuçları savaşın içinde sıcak cephe savaşıyla değil, ekonomik olarak çok yoğun hissetmiş ihracat ve ithalat dengesinde büyük sarsıntılar yaşamış, seferberlik ilan edilmesi, ordunun teyakkuz vaziyette bekletilmesi üretimin düşmesine, giderlerin artmasına ve mevcut kaynaklar ile bunun giderilememesine, bunun çözüm noktasında ise birçok yeni vergilerin getirilmesine sebep olmuştur. 1940 yılında Milli Korunma Kanunu (Düstur, 1940: 274) çıkarılmış, bu kanun ile ihracatın ve ithalatın devlet eliyle yapılması konusunda birçok yeni düzenleme getirilmiştir.

1942 tarih ve 4305 sayılı kanun ile 11 Kasım 1942'de Varlık Vergisi kabul edilmiştir (R.G,1942:3965-68). Kanun ise; "Servet ve Kazanç Sahiplerinin Servetleri ve Fevkalade Kazançları Üzerinden Bir Defaya Mahsus Olmak Üzere Varlık Vergisi Adıyla Bir Mükellefiyet Tesis Edilmiştir". Kanunun isminden de anlaşılacağı üzere gelir seviyesi belli bir kazancın üzerinde olan savaş şartlarının getirdiği ekonomik krizde gelirini yükselten hatta bu savaş şartlarını kendi lehine çeviren kara borsacıların haksız kazançlarının devlete vergi olarak dönmesi için çıkarılmıştır. Dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu 1 Kasım 1942'de Meclis'te yaptığı konuşmada "...Halkın refahını bozan ve enflasyonun aşırı derecede yükselmesine neden olan fiyatların, halkın alım gücünü düşüren haksız kazanç sağlayan, tefeciliğe kadar giden bu kazançtan bir defaya mahsus vergi alınmasının sebeplerini" izah etmiştir. Halkın vergi konusunda bilgilendirilmesi noktasında dönemin yazılı basını etkin şekilde kullanılmış, verginin savaştan dolayı servetlerini daha da artıran esnaf ve tüccarlardan alınacağının altı çizilmiştir. Bu izahlar ise çoğunluğu yoksul olan halkın hükümete karşı duruşunu ılımla hale getirmek olarak düşünülebilir.

Komisyon tarafından hazırlanan tasarı 11 Kasım 1942'de mecliste hazır bulunanlar tarafından onaylanarak kabul edilmiştir. Varlık Vergisi Kanunu 17 maddeden oluşmaktadır. Bazı maddeler şu şekildedir (TBMM ZC, 1942: 21);

- Varlık Vergisi servet ve kazanç sahiplerinin servetleri ve olağanüstü kazançları üstesinden bir kereye mahsus alınacaktır.
- Verginin miktarını, oluşturulacak komisyonlar 15 gün içinde tespit edecekler.
- Komisyon kararlarına karşı dava açılmayacak ancak yükümlü adına, yükümlülük konusundan dolayı mükerrer vergi alınmış ise bunların arasında en yüksek olanı uygulanarak diğerleri iptal edilecektir.
- Yükümlüler vergilerini ilan tarihinden itibaren 15 gün içinde ödemek zorundadırlar. Bu süre içinde ödenmeyen vergiler için I. Hafta %1 II. hafta için %2 oranında gecikme zammı ödenecektir.

- İlan ve tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içerisinde vergi borcunu ödemeyen yükümlüler, vergi borçlarının tamamını ödeyinceye kadar bedeni yeteneklerine göre genel hizmetlerde veya belediye hizmetlerinde çalıştırılacaktır (TBMM ZC, 1942: 29-32).

Kanunun çıkarılıp uygulama safhasına konulması için il, ilçe köy, bucak vs. tüm mahallere gerekli bilgiler ulaştırılmıştır. Kurulan servet tespit komisyonları tarafından kazançların ne kadar olduğu, kimlerin bu vergiye tabi olacağı dönemin İstanbul Defterdarı Faik Ökte'nin başkanlığında ülkenin her yerinde gerekli çalışmalar yapılarak duyurulmuştur (Aksanyar ve Biçer, 2015). Ülke genelinde kurulan komisyonlardan gelen bilgiler dahilinde kimin ne kadar vergi ödeyeceği ortaya çıkmış, vergi vereceklere müslümanlar, gayrimüslimler, ecnebiler, dönmeler gibi isimler altında cetveller oluşturulmuştur (Ökte, 1951). Yapılan çalışmalar neticesinde 114,368 kişi vergiye tabi tutulmuş bunların 3877'si gayrimüslim vatandaşlar olarak tespit edilmiştir. Mükellef sayısı olarak bu kadar az sayıda olmalarına rağmen vergi gelirlerinin %93'ü gayrimüslim geri kalan %7'lik kısmı müslüman vatandaşlardan elde edilmiştir. Sayısal olarak gayrimüslimlerin oldukça az bir sayıya denk gelmesine rağmen vergi olarak en yüksek rakama ulaşmış olmaları doğal olarak uygulamada adaletsizliği de akla getirmiştir. Ancak yapılan araştırmalar göstermiştir ki bu süreçte sermaye sayısal azınlıkta olan bir avuç gayrimüslim vatandaşların elinde toplanmış hem de piyasanın kontrolu bunların eline geçmiştir. Bu durum kurucu unsur olan Türk vatandaşları ırkçı bir yaklaşıma da itmiştir. Böyle bir tablo daha sonraki dönemde çokça tenkitlere maruz kalmış, devletin azınlıklara karşı ayrımcı politika izlediği ve Türkçülük yaptığı şeklindeki eleştiriler yüksek sesle ifade edilmiştir (Boratav, 2006).

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'de piyasalardaki bu durumu hem mecliste yaptığı konuşmalarda hem de gazetelere verdiği demeçlerde milletin ekmeğine dahi göz diken bu karaborsacıları "eğer fırsatları olsa teneffüs ettiğimiz havayı da millete parayla satarlar' şeklindeki beyanatıyla net bir şekilde ifade etmiştir. (Boratav, 2006). Karar uygulamaya koyulmadan ve koyulduktan sonra hükümet bu kararın neden alındığını ve gereklerini ifade etmek için hem meclis içinde hem de basın yoluyla propagandalarını yapmış, ülkenin ileri gelen gazetecileri konuyla ilgili yazılar yazmış ve halkın bilgilendirilmesini sağlamıştır. Dönemin yazarlarından Falih Rıfkı Atay "Hükümet Yeni Tedbirlerini Almıştır" adlı köşe yazısında "… Milli menfaatleri bir kenara bırakıp kendi menfaatleri için çalışanların böyle bir yükümlülüğü hak ettiklerini" ifade etmiştir (Atay, 1942: 1-3). Dönemin tirajlı gazetelerinden Ulus, Akşam, Cumhuriyet, Tan vd. baş yazarları kanunun uygulanmasının elzem olduğunu, bu tür kanunların dünyanın diğer ülkelerinde de çıkarıldığını, kişisel menfaatleri ön planda tutma zamanının olmadığını, bu verginin inkılapçı ve milli bir anlam taşıdığını ifade eden destek yazıları yazmıştır (Akar, 1992).

Milli Korunma Kanunu kapsamında düşük gelirli aileleri vergi dışında bırakan Varlık Vergisi Kanunu (Kafaoğlu, 2002) hem hükümeti hem de günlük hayatı rahatlatacak bir uygulama olarak görülmüştür. Başlangıçta özellikle savaşın getirdiği ağır şartlardan karlı çıkan ticaret erbabı hedef alınmış, samimiyetle başlayan süreç aynı şekilde uygulama sahasına yansıtılamamıştır. O dönemde savaşın getirdiği kaos ortamından daha fazla gelir elde eden ve bunların büyük çoğunluğunun gayrimüslim tebaadan olması uygulama noktasında aşırıya kaçan şahsi uygulamaları da beraberinde getirmiştir (Ökte, 1951).

Servetin belirlenmesi için kurulan komisyonlarda görev alan hükümet görevlileri, kendi yetkilerini aşan uygulamalarda bulunmuşlar, adam kayırma, rüşvet, tehdit, kişisine göre geliri düşük gösterme vb. gibi gayri insani uygulamalar yapmışlardır. Bu uygulamalar daha sonra fısıltı halinde duyulmaya başlamıştır. Kanunun getirdiği mükellefiyet ve biçilen vergi gelirinin yüksek olması ve kanunun uygulanma süresinin 1 ay gibi kısa bir zamana sığdırılması hükümetin de bu kanunu çıkarırken gerçek bir etüt yapmadığını, kendi görevlendirdiği memurunun gayrı insani uygulamalarını takip edemediğini ya da etmediğini göstermiştir. Bu durum da devlet eliyle, devletin imkanlarını kötüye kullanan şahsi davranışlarda bulunan bir dikta grubu ortaya çıkarmıştır.

Kanunda yer alan vergisini ödemeyen mükellefleri, hükümetin göndereceği yerlerde işçi statüsünde çalıştırma yetkisi dahilinde il dışı gönderimlerin ilki 27 Ocak 1943'te tamamı gayrimüslimlerden oluşan 32 kişilik kafile ile Erzurum Aşkale'ye gönderilmiştir. Akabinde 1229 kişi yine tamamı gayrimüslimlerden oluşan grup bu kafileyi takip etmiştir. Özellikle Erzurum Aşkale sevkiyatları sırasında ve sonrasında yaşanan olumsuzluklar hükümeti zora sokmuştur. Çalışma mekanları, şartları, kalacak yerlerin tutulması, yöre insanı ile gelenler arasındaki ilişkiler birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Çalışanların ücretlerinin belirlenmesi, alınan ücretin bir kısmının vergi borcunu ödemek için kesilmesi gibi birçok uygulama mükelleflerin borcunu ödemesi için uygulanan yaptırımlar olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulanan yaptırımlar kısmi olarak etkili olmuş ise de uzun vadeli olamayacağı anlaşılmıştır ki Eylül 1943'te çalışma cezası uygulamalarında gevşemeler olmuş birçok mükellef geri ailelerinin yanına sevk edilmiş, kendi işlerinde çalışarak cezalarını ödeme kolaylığına geçilmiştir. Sonrasında bu uygulama biraz daha gevşetilmek maksatlı 17/9/1943 tarihli ve 4501sayılı "Varlık Vergisi Kanununa Ek Kanun" çıkarılmıştır. Kanunun 1. Maddesine göre "…Hizmet erbabı ve seyyarların tahsil edilmemiş borçlarının terki konusunda maliye yetkilendirilmiştir." Bu maddeye istinaden bazı borçlar silinmiş ve bununla birlikte başka kolaylıklarda getirilmiştir (Kayra, 2011).

Varlık vergisi uygulamasının kaldırılması hususunda meclise ilk önerge Manisa Milletvekili Celal Bayar tarafından 28Aralık 1943'te verilmiştir. Nihayet 15 Mart 1944 tarihli ve 4305 sayılı kanunla bu vergi kaldırılmıştır. Böylece 16 ay süren uygulama sona ermiştir (Kafaoğlu, 2005). Hükümet, uygulama sonucu istediği gelir vergisini elde ettiği söylenemese de 1943 yılı gider bütçesinin 1/3 'lük kısmının bu vergilerden karşılandığını beyan etmiştir (Koçak, 1986). Toplanan vergilerin %87' si, gayrimüslimlerden % 7' si, müslümanlardan % 6' sı da diğer ecnebilerden tahakkuk edilmiştir. Bu gelirin bütçeye katkısı yadsınamaz ancak ilerleyen süreçte bu durum ters etki yapmış ve ülke ekonomisinin ticaretinin düşmesine sebep olmuştur (Aktar, 2012).

SONUÇ

II. Dünya Savaşı etkileri tüm dünya ülkelerini etkisi altına almış, doğal olarak yeni I. Dünya ve Milli Bağımsızlık Savaşları'ndan çıkmış Türkiye Cumhuriyeti'ni de her alanda çok yoğun bir şekilde etkilemiştir. Günlük hayatı etkileyen ekonomik durgunluk fahiş fiyat artışları buna karşılık getirilen yeni vergiler maalesef katlanılabilir seviyeleri aşmıştır. Bunun yanı sıra savaşın getirdiği kaos ortamından yararlanmak isteyen fırsatçılar günlük ihtiyaçların karşılanmasında dahi uyguladıkları yüksek fiyatlar münasebetiyle hayat pahalılığı daha da artmış, hükümet bunlarla mücadele etmek için değişik adlar altında yeni vergiler çıkarmıştır. Devletçi ekonominin yoğun uygulandığı bu süreç özel sermaye üzerinde yoğun bir baskı oluşturmuş, önce Milli Korunma Kanunu (1940) sonra Varlık Vergisi Kanunu (1942) her kesimi (üretici-tüketici) yoğun bir şekilde etkisi altına almıştır.

Özellikle savaşın getirdiği zor şartları daha da zorlaştıran sanayici ve esnafın piyasadaki mal kıtlığını fırsata çevirip karaborsacılık yapması ve temel gıda maddelerinde fahiş fiyat uygulaması zor durumda olan halkın daha da yoksullaşmasına sebep olmuştur. Bu iş adamlarına dur demek ve piyasayı rahatlatmak için zengin esnaftan bir defaya mahsus olmak üzere çıkarılan Varlık Vergisi ve uygulama süreci oldukça meşakkatli geçmiştir. Kanunun çıkış tarihinden 15 gün sonra uygulamaya konup 1 ay içinde tamamlanmak istenmesi beklenmedik sorunlara yol açmıştır. Vergiyi bu süreçte ödemeyenler kendi bulundukları şehrin dışında çalışma kamplarına sürgüne gönderilmiştir. Orada yaptıkları çalışma karşılığında aldıkları ücretin bir kısmının vergi için kesilmesi, aslında verginin daha kısa sürede ödenmesi için caydırıcılık olsun diye uygulanması, kısmen işe yaramışsa da istenilen başarı elde edilememiştir.

Sürgün sırasında ve sonrasında yaşanan ölümcül vakalar sonrası kanunda değişikliğe gidilmesine sebep olmuştur.1943 yılında çıkarılan ek kanun ile sürgün şartları gevşetilmiş mükellefler işlerinin başına dönerek çalışma izni verilmiştir. Vergilerin % 93'ü sayısal olarak çok az yer tutan gayrimüslimlerden elde edilmiş, bu durum hükümetin Türkleştirme politikası yaptığı yolunda söylemlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu söylemlerin hükümet tarafından yapılan açıklamalarda, destekler şekilde beyanatları bu hareketi sermaye piyasasının Türkler eline geçmesi için yapılma ihtimalini de ortaya koymuştur.

Kanun çıkış tarihinden itibaren 16 ay yürürlükte kalmış, Mart 1944 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Savaş sonrası ülke içinde dengeler değişmiş CHP iktidarı 1950 seçimlerinde kendisinden ayrılanlar tarafından kurulan Demokrat Parti'ye geçmiştir.

KAYNAKÇA

Acar, Y. (1999). Tarihsel Açıdan Türkiye Ekonomisi ve İzlenen İktisadi Politikalar (1923-1963)**.** Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Akar, R. (1992). Varlık Vergisi, Tek Parti Rejiminde Azınlık Karşıtı Politika Örneği. İstanbul: Belge Yayınları.

Aksanyar, N. Ve Biçer, M. (2015). II. DÜNYA SAVAŞINDA ÇIKARILAN VARLIK DERGİSİNİN TÜRK BASININDA VE KAMUOYUNDA YANSIMALARI (11 KASIM 1942-15 MART 1944). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi(21)*.

Akşam Gazetesi.

Aktar, A. (2012). Varlık Vergisi ve "Türkleştirme" Politikası. 12. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Atay, F. R. (1942). "Hükümet Yeni Tedbirlerini Almıştır", Ulus, 12.10.1942.

Aydemir, Ş.S. (2011). İkinci Adam (1938- 1950), C: 2, İstanbul: Remzi Kitabevi

Bali, R.N. (1997). "Çok Partili Demokrasi Döneminde Varlık Vergisi Üzerine Tartışmalar". *Tarih ve Topum Dergisi*, C:20, 165.

Boratav, K. (2006). Türkiye İktisat Tarihi (1908- 2005). Ankara: İmge Kitabevi.

Cumhuriyet Gazetesi.

Düstur. (1940). Milli Korunma Kanunu, 26.1.1940, Tertip: 3, C:21.

Kafaoğlu, A.B. (2002). Varlık Vergisi Gerçeği. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Kayra, C. (2011). Savaş Türkiye Varlık Vergisi. İstanbul: Tarihçi Kitabevi.

Kızılkaya, A. (2016). "Ekonomik ve Siyasal Boyutlarıyla Varlık Vergisi". *Hak- İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, C:5, Yıl: 5, S: 12/2.

Koçak, C. (1986). Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938- 1945). Ankara: Yurt Yayınları.

Koraltürk, M. (2011). Erken Cumhuriyet Döneminde Ekonominin Türkleştirilmesi. İstanbul: İletişim Yayınları.

Lewis, B. (1984). Modern Türkiye'nin Doğuşu. İstanbul: Sarmal Yayınları.

Ökte, F. (1951). Varlık Vergisi Faciası. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi.

Serin, N. (1963). Türkiye'nin Sanayileşmesi. Ankara: Sevinç Matbaası.

T. C. Resmi Gazete, 12.11.1942, S: 5255, 3965.

T.B.M.M. Zabıt Ceridesi, D: VI, C: 28, İçtima: 4, 29- 31; 3. İnikat, II. XI. 1942.

Tan Gazetesi.

Tokgöz, E. (2004). Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914- 2004). Ankara: İmaj Yayınevi

Yalçın, O. (2002). "Varlık Vergisi Kanunu ve Uygulaması". *Avrasya İncelemeleri Dergisi*. İstanbul.

Yenal, O. (2001). Cumhuriyet'in İktisat Tarihi. İstanbul: Creative Yayınevi.